

Historisch portret

Chow Chow

In oude geschriften, documenten en boeken of op prenten en schilderijen is de geschiedenis van honden vastgelegd. En dan vooral het werk dat ze doen. Meegaan op jacht, het drijven en hoeden van een kudde, het bewaken van huis en hof en het gezelschap houden van de mens. Elke maand gunt ONZE HOND de lezer een inblikje in de rijke historie van een rashond. Deze maand de Chow Chow.

Bij de geschiedenis van hondenrassen is het vaak frustrerend dat over de vroegste geschiedenis slechts gissingen en veronderstellingen bestaan, die sterk van elkaar verschillen. Wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen dat de Chow Chow zo'n 3000 jaar geleden in China is ontstaan. Waarbij we niet moeten denken aan de huidige Chow maar aan een hond met een leeuwachtig voorkomen en vierkant van bouw. *The Complete Dog Book* (1972), van de Amerikaanse Kennel Club, meldt dat de Chow uit noordelijk Siberië komt, waar de oude Tibet Mastiff – lees Tibet Berghond - zou zijn gekruist met de Samojeed. Als eigendom van nomaden, zouden deze honden via Mongolië naar China zijn gekomen. Dan lijken ze ook te zijn gebruikt als oorlogshond. Ze houden er een naam aan over: 'man kou' ofwel de hond van de barbaren. Als jacht-, waak- of trekhond dienen ze de bevolking van China.

De weg die de Chow heeft afgelegd van nomadenhond naar boerenhond, van boerenhond naar kloosterhond en hofhond is gedocumenteerd in de rasmonografie *De Chow Chow in Nederland* (1998) van Janneke Leunissen-Rooseboom, een boek dat elke rechtgeaarde Chowliefhebber in de boekenkast zou moeten hebben. Nederland kent meer Chow Chow kenners; mevrouw Chr. A. Veldhuis schrijft in 1995 *Veertig jaar Warnsborn Chow Chows en Mopshonden*. Beide dames publiceren in *De Hondenwereld* en ook in *Onze Hond* zijn interessante artikelen te vinden. Tot slot wil ik het boek *De Chow Chow in Nederland – 75 jaar NCCC* (2016) noemen, eveneens van de hand van Janneke Leunissen-Rooseboom. Een *Fundgrube!*

HUIZEN DER BARBAREN

Wij maken een sprong in de tijd, naar de Han Dynastie (ca. 200 v.Chr.-220 na Chr.). De Chow Chow wordt tijdens deze dynastie 'geportretteerd' in aardewerk. Een aantal raskenmerken is al overduidelijk aanwezig: vierkante bouw, staande oortjes, een kraag en de over de rug gekrulde staart.

Als in Mongolië en Tibet de Lamakloosters tot ontwikkeling komen, speelt de Chow Chow daarin een rol als jachthond en waakhond. Aan het Chinese keizerlijke hof is de Chow vooral gezelschapsdier, net als andere honden, zoals de Pekingees, Tibetaanse Spaniel en Tibetaanse Mastiff.

De Chow Chow komt - een van de lezingen - naar Europa in het gezelschap van medewerkers van de Vereenigde Oostindische Compagnie (1602-1799). In China zijn het de Dertien Factorijen in de stad Kanton (Guangzhou), die toestemming hebben om handel te drijven met Nederland. Hoe men tegen westerlingen aankijkt, blijkt uit de Chinese naam voor deze factorijen: Huizen der Barbaren ... Met andere woorden: zij die onbeschaafd en onderontwikkeld zijn.

De herkomst van de naam Chow Chow is niet echt bekend. Behalve de eetbare hond van China, noemt men

Aardewerk uit de Han dynastie (206 v.Chr. – 220 na Chr.). Groen geglaazuurde hond van het Chow Chow-type.

'A Palace Concert'. Anonieme afbeelding van zijde uit de Tang dynastie (618-907), waarbij de eerste vier figuren aan het einde van de tafel verantwoordelijk lijken te zijn voor het spelen van muziek en de sfeer wat op de vrolijke. De muziekinstrumenten zijn bamboe pijpen, citer, luit en een fluit. Onder de tafel ligt een hond met een wollige vacht en een kraag. Pak de loep erbij en u ziet een Chow Chow! (National Palace Museum, Taipei, Taiwan.)

R.S. Moseley maakte dit schilderij van Ch. Windholmes Wan Lung, die in 1921 de Amerikaanse National Specialty won.

hem Wonk of Lang Kou (Wolfshond), Hsiung Kou (Berenhond) en Hek she (zwarte tong).

VACHT EN VOEDSEL

Even terug naar de Chow Chow als boerenhond. Hij waakt, gaat mee op jacht, ruimt het ongedierte op en trekt lasten. Maar, en dat is niet onbelangrijk, ze zijn vooral nuttig waar het om hun vacht en vlees gaat.

Voor Westerlingen is het moeilijk te verteren – excuses voor de woordspeling – dat honden worden gehouden voor hun vacht (bontindustrie) en als voedsel. Het komt in China hier en daar nog voor, maar ook daarbuiten. Het eten van honden wordt in 1915 door de regering verboden; in 1928 wordt dat verbod in Peking weliswaar bekrachtigd maar als ik in 2002 drie weken door China reis, zie ik nog plekken waar openlijk hondenvlees wordt verkocht.

Tot op de dag van vandaag bestaat het jaarlijkse *Yulin Dog Meat Festival*, waar per dag tien- tot vijftienduizend honden worden geconsumeerd. In 2016 is er in Nederland nog een actie voor nodig om twee van de drie Nederlandse keurmeesters te weerhouden om op de Wereld Show van 2019, in Shanghai, te gaan keuren. 's Lands wijs, 's lands eer?

COMMUNISTISCH GEDACHTEGOED

Aan drie periodes in de geschiedenis van China heeft mijn generatie herinneringen. Aan de jaren

Schilderij van Maud Earl in een Chinese setting. Het toont de vier kampioenen van Mrs. Scaramanca. Van links naar rechts: Theem Kwwhy, Red Craze, Wiggles en Hah-Kwhy. Van de laatstgenoemde is de afkomst onbekend. In het 'The New Book of the Dog' (1907) van Robert Leighton wordt Red Craze genoemd als de Chow Chow met het perfecte hoofd.

direct na de Tweede Wereldoorlog, aan de tijd van Mao Zedong, met de absurde controle op het dagelijks leven, en aan de Volksrepubliek China onder president Xi Jinping. In 1887 wordt de eerste hondententoonstelling georganiseerd, net als de komende World Dog Show in Shanghai. Een jaarboek van de Chinese Kennel Union (CKU) meldt dat er op een show in 1936 maar liefst 89 Chows zijn ingeschreven. Deze honden zijn verschillend van type; er zijn 'beerachtige' types en honden die een 'vossenkopje' hebben. Sommige hebben diepliggende ogen en (te)veel huidplooiën. Dat is goed te zien op twee schilderijen bij dit artikel; van R.S. Moseley (1897) en Gustave Muss-Arnolt (circa 1920). Direct na de Tweede Wereldoorlog lijkt de CKU te zijn verdwenen en in 1961 komt er een algemeen verbod op het houden van honden. Enerzijds staat de Chinese regering al jaren voor het probleem dat honderden miljoenen mensen moeten worden gevoed en, anderzijds, dat huisdieren als pure luxe worden gezien. Dat past absoluut niet in het gedachtegoed van het communisme. In de Volksrepubliek China is het houden van honden niet meer verboden en langzamerhand ontstaat weer de belangstelling voor de andere nationale rassen, zoals de Shar Pei, Pekinees, Shih Tzu en de Chinese Naakthond. In het hedendaagse China is de fokkerij van de Chow vooral opgebouwd met importen uit vooral Amerika en Engeland. De CKU is sinds 2006 contractpartner van de FCI en sinds 2011 volwaardig FCI-lid.

IT'S ALL IN THE FAMILY

Is Amerika het land van waaruit China importeert, het is Engeland dat de basis heeft gelegd voor de hedendaagse Chow Chow in Europa. Daar neemt men het voortouw als het om de fokkerij van dit 'exotische ras' gaat. Exotische dieren, meegebracht uit een ver buitenland, komen in een Engelse dierentuin terecht of bij veelal adellijke kringen. In

Kim, de Chow Chow van mejuffrouw P.L.C. Boudewijnse uit Lunteren, in 1938. (Foto: Arthur Weisz.)

Engeland zijn het de Markiezin van Huntly, de Earl van Lonsdale en Lady Granville Gordon die de basis leggen voor het ras en de rasvereniging. Zowel de markiezin als de earl hebben Chow Chows uit China geïmporteerd. Lady Granville Gordon krijgt een Chow Chow als ze trouwt met de zoon van de Markiezin van Huntly; ze kent het ras dus al want ze is ook familie van de Earl of Lonsdale. *It's all in the family.*

Vero Shaw schrijft over de Chow Chow in zijn *The Illustrated Book of the Dog* (1880-81): *... and is in all probability very closely related to the Esquimaux breed. The muzzle is pointed, ears erect, coat long, strait and rather coarse in texture, tail closely curled over the hip. The lips and tongue are black. The dogs are seen in a variety of colours but most commonly of a deep red and most rarely of a jet-black. In this country they are generally known as 'the edible dog of China', as they are used for eating by the inhabitants of China.*

KOMST VAN DE CHOW NAAR ENGELAND

In 1880 wordt de eerste Chow tentoongesteld in Engeland. De erkenning volgt in 1894 en één jaar later wordt de rasvereniging opgericht, de eerste buiten China. Deze club stelt

niet alleen de raspunten op maar organiseert ook de eerste clubmatch.

In 1881 stelt de Prins van Wales, de latere koning Edward VII, zijn geïmporteerde 'Chinese Dog' Chang ten toon. Bijzonder is dat de prins de hond zelf voorbrengt.

Dit alles gebeurt rond de wisseling van de negentiende naar de twintigste eeuw, de periode dat in Engeland Chow Chows uit alle windstreken van China binnen komen. Alle kleuren – zwart, rood en blauw – en langharig of kortharig. Deze Chows voldoen natuurlijk niet allemaal aan de raspunten, maar aan Engelse fokkers kan het rustig worden overgelaten om daaruit een homogene populatie te fokken.

Tot zover de komst van de Chow naar Engeland.

SPRONG IN DE TIJD

Nederland maakt kennis met het ras in de jaren dat de kynologie nog niet zo is georganiseerd als nu het geval is. De eerste in Nederland geregistreerde Chows zijn eigendom van J.C. Bennink uit Amsterdam; twee reuen, Chinaman en Blue Blood, en een teef, Naomi.

Als in 1904 Van Bylandts 'Hondenrassen' verschijnt, is de Chow Chow nog zo onbekend dat er als illustraties alleen maar Engelse honden in worden afgebeeld; met één uitzondering: Chinaman van J.C. Bennink!

In het eerste kwart van de twintigste eeuw blijft het ras een zeldzaamheid en is er vaak maar één hond op een show te zien.

De mij toegemeten ruimte maakt dat ik weer een sprong in de tijd moet nemen, maar niet nadat de eerste pioniers uit de jaren twintig en dertig zijn genoemd: mevrouw F.P.E. Geitel-de Lange (of the Golliwogs') en mevrouw A. Roes-Roes ('van de Doorwerth').* Beide dames importeren uit de beste

CHOW CHOW

Land van herkomst: China

Patronage: Engeland

Gebruik: vroeger waak-, jacht- en trekhond, nu gezelschapshond, geschikt voor een aantal hondensporten

Eerste rasstandaard: 1895

FCI standaard: <http://www.fci.be/Nomenclature/Standards/205g05-en.pdf>

FCI-nummer: 205

Rasgroep: 5, Spitzen en Oertypen

Rasverenigingen: Nederlandse Chow Chow Club en Chow Chow Vereniging Holland

Websites: www.nederlandsechowchowclub.nl en www.ccvh.nl

De hertog en hertogin van Kent met hun oudste kinderen, Edward en Alexandra, in 1938. George, de hertog van Kent, overlijdt in 1942 na een mysterieus ongeluk met een vliegtuig. Ze poseren hier met hun lievelingshond, een Chow Chow, waarmee George vaak wordt gezien, wandelend door de Londense wijk Belgravia.

Engelse kennels. Ook hier is sprake van 'all in the family' want een van de meest bekende Chow foksters, Kitty van Donge ('Ki-Dong'), is een nichtje van mevrouw Roes-Roes.

KANSLOOS

Het gaat het ras goed en een teken daarvan is de oprichting van een eigen rasvereniging, in 1941. Tot dan zijn de Chows ('Chinese Keeshonden') ondergebracht bij de Nederlandse Keeshonden Club (NKC). Een voorlopige erkenning wordt door de Raad van Beheer (RvB) in 1942 afgegeven. Niet alle leden van de NKC worden lid van de Nederlandse Chow Chow Club (NCCC). Na wat strubbelingen en geruzie besluit de Raad de voorlopige erkenning in te trekken en de NKC op te dragen zich voortaan Nederlandse Keeshonden en Chow Chow Club te noemen. Bij voorbaat kansloos. In 1943 besluit de Raad toch een definitieve erkenning aan de NCCC te geven, nadat is gebleken dat de voorgestelde samenwerking met de NKC te stug verloopt. In 2016 viert de NCCC haar 75-jarig bestaan met een prachtig boek, waarin de fokkerij een grote plaats inneemt. Amusant om te zien dat men 1941 als oprichtingsjaar aanhoudt en niet 1943 ...

BEVLOGEN LIEFHEBBERS

Ook genoemd moeten worden zijn Lou en Miep Nuijen ('van de Loumi's Hoeve'), die in de oorlog en

direct daarna internationale bekendheid krijgen. Zonder andere Chow-fokkers te kort te doen, moeten Henk van de Wouw (van Mongolië) en Kitty van Donge (aanvankelijk 'Ki-dong') worden genoemd. Beiden zijn bevlogen Chow Chow-liefhebbers. In 1949 treden zij in het huwelijk en behalve bevlogen fokkers zijn ze beiden keurmeester en maken zich verdienstelijk voor de rasvereniging. Zij domineren – in de goede zin van het woord - het ras van de jaren vijftig tot tachtig van de vorige eeuw, waarbij de kennelnaam 'van Mongolië' wordt gebruikt. Zij drukken hun stempel op de fokkerij en veel van hun honden staan aan het begin van nieuwe kennels.

De fokkers 'of the Royal Club' (Ben en Kitty Buurman) en 'Het Bossche Front' (Leo en Janneke Leunissen-Rooseboom) zijn degenen die in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw en in de eerste vijftien jaren van deze eeuw regelmatig kampioenschapstitels winnen, waarbij *Het Bossche Front* altijd kortharige Chows fokt.

L. Seegers schrijft al in 1912: 'Kortharigen schijnen maar heel weinig in den smaak te zijn'.

POPULATIEONDERZOEK

Het karakter van de Chow Chow kan natuurlijk onderling verschillen maar meestal zijn ze zeer zelfstandig en eigenzinnig. Waaks, maar niet luidruchtig en opmerkelijk schoon op zichzelf.

De Chow Chow onderscheidt zich van andere rashonden met een paar typische kenmerken. Zo is de achterhand opmerkelijk steil en is de tong, volgens de standaard, *bluish-black*. De kleur van de vacht is zwart, rood, blauw, fawn, crème of wit en langharig of kortharig.

Tweemaal heeft de rasvereniging een populatieonderzoek m.b.t. gezondheid gedaan, in 2001 en 2011, beide steekproefsgewijs. Citaat uit *De Chow Chow in Nederland*: 'Wat problemen met de gezondheid betreft scoort de Chow Chow in vergelijking met andere rassen hoog. Daarbij scoren 'ogen en gezichtsvermogen' hoog, bij bijna éénderde van de honden'. Nu er bij de gezondheid van een aantal hondenrassen echt stappen vooruit worden gezet, vraag ik me weleens af waarom het zolang heeft geduurd voordat van 'boven af', systematisch de vinger op de zere plekken is gelegd. Beter laat dan nooit. ■

Alle pogingen zijn in het werk gesteld om namen van fotografen te achterhalen. Dit is niet altijd gelukt. Wie recht op afbeeldingen meent te hebben, kan contact opnemen met de auteur: horter@tiscali.nl

*In ONZE HOND van juni 2011 verscheen er een artikel over mevrouw Roes-Roes en haar Chow Chow-fokkerij. Dit artikel is ook digitaal te lezen: http://www.riahorter.com/index_html_files/Rashonden%20in%20grootmoeders%20tijd%20Chow_Chow.pdf